

Asia: VN/25041/2020

Henkilötunnusjärjestelmän uudistamista koskevat säädös- ja muut ehdotukset

Luonnos hallituksen esitykseksi

Yleiset huomiot esityksen tavoitteista

-

Huomiot mahdollisuuteen saada henkilötunnus jo Suomessa oleskeluun oikeuttavaa lupaa tai rekisteröintiä koskevan hakemuksen perusteella (1. lakiehdotuksen 9 ja 22.2 §)

On kannatettavaa, että henkilötunnus voidaan myöntää maassa oleskelevalle jo aikaisessa vaiheessa. Henkilötunnus helpottaa asiointia eri viranomaisten kanssa. Terveystietojärjestelmän näkökulmasta lisää väestörekisterikeskuksen myöntämä virallinen henkilötunnus asiakas- ja potilasturvallisuutta.

Sote-uudistuksen kantava tavoitteena on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen integrointi. Koko esityksen osalta on sosiaalihuolto huomioitava terveydenhuollon rinnalla. Selvempää on siis läpi dokumentin puhua sosiaali- ja terveydenhuollosta, ei pelkästään terveydenhuollosta.

Huomiot mahdollisuudesta tallettaa ulkomaalaisen henkilön tiedot väestötietojärjestelmään ulkoisen palveluntarjoajan oleskelulupa-asiassa tekemän henkilöllisyydestä varmistumisen perusteella (1. lakiehdotuksen 22.3 §)

-

Etärekisteröintimenettelyä koskevat huomiot (1. lakiehdotuksen 9 a–9 d ja 34 a §)

Suomi kehittää työvoiman maahanmuuttoa eri keinoin työvoiman kysyntään vastaamiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä kasvatusalalla on merkittävä työvoimatarve. Yksi ratkaisu työmarkkinoiden ongelmiin ja hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen on työvoiman maahanmuutto.

Etärekisteröintimenettely edesauttaa erilaisten maahanmuuttoon ja työsuhteeseen liittyvien asioiden joustavaa hoitamista.

On kannatettavaa, että etärekisteröitynyt henkilö voi myöhemmin käydä tunnistautumassa kasvokkain, jolloin hänet voitaisiin kirjata väestötietojärjestelmään VTJ-lain 9 § mukaisesti.

Sukupuolineutraalia henkilötunnusta koskevat huomiot

On kannatettavaa, että sukupuolitiieto poistetaan henkilötunnuksesta. On kuitenkin yhtä kannatettavaa, että vanhat henkilötunnukset säilyvät. Henkilötunnusten muuttaminen tietojärjestelmämuutoksineen on kallis ja työläs prosessi.

Uudet henkilötunnukset annettaisiin sukupuolineutraalina vuodesta 2027 alkaen. Muutos palvelee vasta tulevia sukupolvia.

Ennen vuotta 2027 on ratkaistava kysymyksiä koskien sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Esimerkiksi laboratoriojärjestelmät poimivat nykyisestä

henkilötunnuksesta ikä- ja sukupuolitiedon. Kumpaakin tietoa tarvitaan monesti jo näytteiden analysointivaiheessa ja viimeistään vastausvaiheessa. Laboratorioiden tietojärjestelmiin tarvitaan muutoksia, jos uudesta henkilötunnuksesta näitä tietoja ei automaattisesti saa.

On hyvä, jos väestötietojärjestelmistä saadaan sukupuolitiieto, silloin kun sitä tarvitaan. Tällä hetkellä väestötietojärjestelmien käyttöoikeudet ovat rajoitetut ja usein myös käyttöaika rajattu virka-aikaan. Terveystietojärjestelmien kustannukset ja rahoitus on selvitettävä ennen lain säätämistä.

Uutta yksilöintitunnusta koskevat huomiot

Esityksen mukaan on uuden yksilöintitunnuksen käyttö täysin vapaaehtoista. Saavutettavat hyödyt jäävät pieniksi, jos yksilöintitunnusta ei oteta yleisesti käyttöön. Mahdollistaisiko laajamittainen yksilöintitunnuksen käyttö potilas- ja asiakastietojen yhdistämisen eri organisaatioiden välillä?

Muut hallituksen esitystä ja alustavaa asetuluonnosta koskevat huomiot

Asetuluonnos on selkeä ja kannatettava

Kysymys vain ministeriöille: Seuraako esitykseen sisältyvistä muutosehdotuksista muutostarpeita hallinnonalanne lainsäädäntöön? Jos kyllä, mihin lakeihin muutoksia on tarpeen tehdä ja onko muutokset tarpeen sisällyttää esitykseen liitelakeina?

-

Informaatio-ohjauksen suunnitelma

Ovatko toimenpidesuosituksien oikeat suuntaiset? Mitä pidätte erityisen hyvänä tai mitä pidätte tarpeettomana?

Toimenpidesuosituksset ovat oikean suuntaisia.

Kela-kortin ja henkilökortin yhdistäminen

Kela-kortin viivakoodin käyttö nopeuttaa apteekissa asiointia ja vähentää inhimillisten virheiden ja tietoturva-asteiden mahdollisuuksia apteekin hakiessa asiakkaan tietoja suorakorvauskyselyllä Kelasta. Laki sähköisestä lääkemääräyksestä ja sen taustalla oleva Hallituksen esitys ohjaa nykyisellään apteekkeja käyttämään Kela-korttia lääkkeiden vastaanotto-oikeuden osoittamiseksi.

Työryhmä suosittelee keskustelun avaamista vastuuviranomaisten kesken Kela-kortin ja

henkilökortin toiminnallisuuksien yhdistämisestä ja henkilökortin saatavuudesta

yhdenvertaisesti kaikille kansalaisille.

Tehyn näkemys on, että keskusteluissa ja toimenpiteitä pohdittaessa on huomioitava, että mahdollisuus toisen puolesta asiointiin apteekissa on säilytettävä. Monissa tilanteissa on vaikeaa ja peräti mahdotonta asioida itse apteekissa. Jos Kela-kortti yhdistetään henkilökorttiin, on toisen puolesta asiointi säilytettävä.

Millä muilla toimenpiteillä henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä sähköisessä asiointissa, käyntiasioinnissa ja puhelinasioinnissa?

-

Mitä säädösmuutostarpeita tai ohjeistuksia tunnistatte eri toimialoilla tai palveluissa, jotta henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä?

-

Mitä säädösmuutostarpeita tunnistatte, että tunnistustapahtuma olisi tarpeeksi luotettava palvelutapahtumaan nähden ja näettekö tarvetta velvoittaa laajemmin vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöön (millä toimialoilla, missä palveluissa)?

-

Henkilötunnuksen vaihtamiskynnyksen madaltamista koskeva arviomuistio

Kommentit muistioon

Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevassa hanke suosittaa tehtyjen selvitysten pohjalta, että väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 12 §:ää ei muutettaisi, eikä henkilötunnuksen muuttamiskynnystä madallettaisi nykyisestä. Ottaen huomioon eri tahoilla jo tehdyt tai valmisteltavana olevat toimenpiteet, ei ole tarvetta tehdä pykälään mitään muutoksia, vaan tietovuotojen kaltaisten tilanteiden aiheuttamiin

uhkiin tulee varautua muilla toimenpiteillä. Tehy kannattaa ehdotusta.

Siitonen Eva
Tehy ry